

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ŠIAULIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ

2018-05-22 Nr. 4D-2018/1-334

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2018-03-14 gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau vadinama ir – Šiaulių TI) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su vienkartinės pašalpos skyrimu ir materialiniu buitiniu aprūpinimu (toliau vadinama – Skundas).

Pareiškėjas 2018-04-06 pateikė prie Skundo papildomą informaciją.

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

2.1. „Šiaulių tardymo izoliatoriuje ne vieną kartą kreipiausi su prašymu skirti man vienkartinę pašalpą, nes pinigų neturiu būtiniausioms reikmėms įsigyti [...], tačiau Šiaulių tardymo izoliatorius neskiria man pašalpos atsakydami, kad [...] *tu esi suimtas ir su suimtaisiais yra sunkiau jiems skirti pašalpas* [...]“

2.2. „[...] nuo 2017 metų rugsėjo mėnesio negaunu jokių pinigų ir jų neturiu, o visko reikia, tuo labiau už elektrą susimokėti neturiu iš ko, taip kaskart patiriu stresą ir Šiaulių TI administracijos spaudimą susimokėti už elektrą, kitaip paims mano turimus prietaisus, vieną kartą buvo ir atėmę.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išsiaiškinti, ar teisėtai jam neskiriama pašalpa.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsnių nuostatomis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2018-03-29 paklausimu Nr. 4D-2018/1-334/3D-908 kreipėsi į Šiaulių TI pareigūnus prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

5. Šiaulių TI administracija 2018-04-23 raštu Nr. 14/01-4933 Seimo kontrolierių informavo:

5.1. Pareiškėjas „[...] į Šiaulių tardymo izoliatorių (Šiaulių – TI) atvyko 2017-01-12.

Laikotarpyje nuo 2017-01-12 iki 2018-03-14 X į Šiaulių TI direktorių 2017-10-13 kreipėsi su prašymu Nr. 72/04-5843 skirti jam vienkartinę pašalpą. 2017-10-17 kreipėsi į Šiaulių TI direktorių su prašymu Nr. 72/04-5926 ir prašė 2017-10-13 rašytą prašymą 72/04-5843 nebeagrįžti, nes prašyme išdėstytos aplinkybės išspręstos, ir raštiško atsakymo nebereikalavo.

2018-03-07 X į Šiaulių TI direktorių kreipėsi su skundu Nr. 72/04-937 dėl jam neišduodamos vienkartinės pašalpos, į šį skundą X buvo atsakyta 2018-03-23 raštu Nr. 117/04-424.

2018-03-09 X į Šiaulių TI direktorių kreipėsi su prašymu Nr. 73/04-996 dėl vienkartinės pašalpos, į šį prašymą X buvo atsakyta 2018-03-29 raštu Nr. 117/04-483.“

5.2. „Pareiškėjas į Šiaulių TI direktorių kreipėsi su prašymais išduoti būtiniausias higienos priemonės: 2017-01-13 prašymo reg. Nr. 73/04-217, kuriame prašė išduoti dantų pastą, šepetuką ir muilą (2017-01-12 atvykęs pirmą dieną į įstaigą Pareiškėjas jau buvo gavęs dantų pastą, dantų šepetuką ir dezodorantą, muilą gauna kaskart eidami į dušą), 2017-07-31 prašymo reg. Nr. 71/04-4838 (pagal šį prašymą X higienos priemonės nebuvo išduotos, nes nuo 2017-07-01 iki 2017-08-01 Pareiškėjas nupirko prekių už 84,47 Eur, t. y. buvo mokus), 2017-08-28 prašymo reg. Nr. 71/04-5464, 2017-11-03 prašymo reg. Nr. 73/04-5146, 2018-01-08 prašymo reg. Nr. 73/04-153, 2018-02-08 prašymo reg. Nr. 71/04-724, 2018-03-09 prašymo reg. Nr. 73/04-997 ir 2018-04-12 prašymo reg. Nr. 71/04-2003.

Šiaulių TI X higienos prekės buvo išduotos: 2017-01-12 (atvykęs pirmą dieną į įstaigą Pareiškėjas gavo dantų pastą, dantų šepetuką ir dezodorantą), 2017-10-13 X išduotos higienos priemonės pagal 2017-08-28 pateiktą prašymą reg. Nr. 71/04-5464, nes X į Šiaulių TI sandėlį kreipėsi dėl higienos prekių 2017-10-13, Pareiškėjas visą rugsėjo mėnesį buvo konvojuojamas iš ir į Šiaulių TI, o sandėlyje išduoti higienos prekių neprašė, 2017-11-14, 2017-12-15, 2018-01-17, 2018-02-15, 2018-03-12, 2018-04-11 ir 2018-04-16.

Šiaulių TI esantys suimtieji ir nuteistieji kiekvieną mėnesį yra aprūpinami asmens higienos priemonėmis vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2016 m. balandžio 20 d. Nr. 1R-132 patvirtintu Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos aprašu patvirtintomis normomis. Vadovaujantis šio aprašo 4 p. „pirmą kartą į laisvės atėmimo vietą atvykusiam suimtajam (nuteistajam), kuris su savimi neturi jokių higienos priemonių, iš karto išduodamas nemokamas higienos reikmenų paketas (rankšluostis, tualetinis popierius (1 ritinėlis), tualetinis muilas (100 g), dantų pasta (75 ml), dantų šepetėlis ir dezodorantas arba antiperspirantas (75 ml), o jei nuteistasis su savimi turi ne visas šiame punkte nurodytas higienos priemonės, išduodamos tik tos higienos priemonės, kurių suimtasis (nuteistasis) neturi. Vėliau higienos reikmenimis suimtieji (nuteistieji) aprūpinami tik esant aprašo 5 punkte nustatytoms sąlygoms, t. y. 5 p., „Drabužiai, avalynė ir higienos reikmenys išduodami nemokiems suimtiesiems (nuteistiesiems), esant jų rašytiniam prašymui“. Tardymo izoliatoriuje laikomiems asmenims 1 kartą per mėnesį yra išduodami: tualetinis muilas, tualetinis popierius (1 rulonas), dantų šepetėlis (1 vnt.) ir vienkartiniai skustuvai (iki 4 vnt.); kartą per 2 mėnesius – dantų pasta (1 vnt.); kartą per 3 mėnesius – dezodorantas (antiperspirantas), skalbimo milteliai.“

5.3. „Informuojame, kad Pareiškėjas, 2017-01-12 atvykęs į Šiaulių TI, 2017-02-15 tapo mokus, gavo piniginę perlaidą į asmeninę sąskaitą iš trečiųjų asmenų. [...] Šiuo metu asmeninėje sąskaitoje pinigų nėra.“

5.4. „Informuojame, kad patikrinus Suimtojo pasimatymų, gautų pašto, perduodamų siuntinių ir smulkiųjų paketų apskaitos kortelės II skyrių „Pasimatymų apskaita“ nustatyta, kad X Šiaulių TI pasimatymų neturėjo. Patikrinus Suimtojo pasimatymų, gautų pašto, perduodamų siuntinių ir smulkiųjų paketų apskaitos kortelės III skyrių „Pašto, perduodamų siuntinių ir smulkiųjų paketų apskaita“ nustatyta, kad X 2018 m. sausio 18 d. buvo perduoti rūbai. X 2017 m. sausio 20 d., 2017 m. kovo 15 d., 2017 m. balandžio 28 d., 2017 m. gegužės 17 d., 2017 m. birželio 14 d. ir 2018 m. vasario 7 d. gavo smulkiųjų paketų su spauda.

2017 m. rugpjūčio 9 d. suimtajam X buvo leista išvykti už tardymo izoliatoriaus ribų į Klaipėdos Respublikinę ligoninę aplankyti sergančią mamą (Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriaus 2017-08-09 įsakymas „Dėl suimtojo trumpalaikės išvykos už tardymo izoliatoriaus ribų“ Nr. 1/01-206).

Informuojame, kad X Šiaulių TI naudojami teise paskambinti telefonu.

Iš pateiktų kopijų matyti, kad X palaiko socialinius ryšius su artimaisiais.“

5.5. „Pažymima, kad [...] X dėl darbo Šiaulių TI nesikreipė.“

5.6. „Atsižvelgiant, kad X Šiaulių TI 2017 m. spalio 10 d. turėjo 9,05 eurų skolą už turimų elektros prietaisų sunaudotą elektros energiją, vadovaujantis Suėmimo vykdymo įstatymo 27 straipsnio 3 dalies 2 punktu, iš X buvo paimti turimi elektros prietaisai. [...] Pažymime, kad 2017 m. spalio 23 d. Buhalterinės apskaitos skyriui informavus, kad X turėta skola už elektros prietaisų sunaudotą elektros energiją yra sumokėta, elektros prietaisai vadovaujantis Suėmimo vykdymo įstatymo 27 straipsnio 3 dalies 2 punktu buvo jam grąžinti.“

5.7. Šiaulių TI direktoriaus 2018-03-29 atsakyme Nr. 17/01-483 į Pareiškėjo prašymą skirti pašalpą nurodyta, kad „Šiaulių tardymo izoliatoriuje esantys suimtieji ir nuteistieji kiekvieną mėnesį yra aprūpinami asmens higienos priemonėmis vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. birželio 9 d. įsakymo Nr. 1R-139 „Dėl arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekančių nuteistųjų, suimtųjų ir vaikų (kūdikių), esančių patalpos namų vaikų (kūdikių) namuose, materialinio buitinio aprūpinimo normų patvirtinimo“ patvirtintomis normomis. Pažymime, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 475 patvirtinto Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų sudarymo ir jo lėšų naudojimo tvarkos aprašo nuostatomis Šiaulių tardymo izoliatoriuje nėra sudaromas Socialinės paramos suimtiesiems fondas, todėl įstaiga neturi lėšų jame. Įstaigoje sudaromas socialinės paramos fondas nuteistiesiems, nuteistųjų darbo užmokesčio dalį pervedant Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 132 straipsnyje nustatyta tvarka. Šiuo metu Jūsų prašymo tenkinti negalime.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo:

27 straipsnis. Suimtųjų teisė naudotis elektros prietaisais ir kitais daiktais – „1. Suimtiesiems leidžiama naudotis už asmeninėse sąskaitose turimus pinigus įsigytais ar perduotais Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse nurodytais elektros prietaisais ir kitais daiktais. 2. Suimtiesiems leidžiamų naudotis elektros prietaisų techninius parametrus, įsigijimo, perdavimo ir naudojimosi jais tvarką, taip pat šių prietaisų elektros energijos sąnaudų ir išlaidų už sunaudotą elektros energiją apskaičiavimo ir apmokėjimo taisykles nustato Kalėjimų departamento direktorius. 3. Elektros prietaisai ir kiti daiktai motyvuotu tardymo izoliatoriaus direktoriaus arba jo įgalioto pareigūno nutarimu paimami iš suimtųjų: 1) pažeidusių šio straipsnio 2 dalyje nurodytą naudojimosi elektros prietaisais tvarką, – iki trijų mėnesių; 2) turinčių skolą už elektros prietaisų sunaudotą elektros energiją, – iki bus sumokėta skola; [...]“;

44 straipsnis. Suimtųjų materialinis buitinis aprūpinimas – „1. Suimtiesiems užtikrinamos gyvenamųjų patalpų ir buties sąlygos, atitinkančios Lietuvos Respublikos higienos normas. Nėščioms moterims, nepilnamečiams, neįgaliesiems ir ligoniams sudaromos geresnės gyvenamųjų patalpų ir buties sąlygos. Nėščioms moterims pagal gydytojų komisijos išvadą leidžiama gauti pašto ar perduodamų maisto produktų siuntinių; jų svorį ir periodiškumą nustato Kalėjimų departamento direktorius. 2. Kiekvienam suimtajam nemokamai suteikiama atskira miegamoji vieta ir patalynė. Suimtieji gali naudotis savo patalynė (išskyrus antklodę, čiužinį ir pagalvę), jeigu to pageidauja. 3. Suimtieji, kurie neturi savo drabužių ir avalynės, nemokamai aprūpinami drabužiais ir avalyne pagal sezoną. 4. Ne rečiau kaip kartą per savaitę suimtiesiems turi būti suteikta galimybė pasinaudoti pirtimi arba dušu ir gauti išskalbtą patalynę (išskyrus antklodę, čiužinį ir pagalvę) ir apatinius drabužius. Suimtiesiems jų pageidavimu turi būti suteikta galimybė ne dažniau kaip du kartus per mėnesį pasinaudoti kirpėjo paslaugomis. 5. Suimtiesiems tiekiamas maistas turi atitikti fiziologines mitybos normas ir, kiek tai įmanoma, jų religinius įsitikinimus, o suimtiesiems, kuriems dėl medicininių priežasčių paskirtas racionalus maitinimas, – racionalaus maitinimo normas. Maistu suimtieji aprūpinami nemokamai. 6. Suimtųjų mitybos ir materialinio aprūpinimo normas nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.“

7. Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų sudarymo ir jų lėšų naudojimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 14 d. nutarimu

Nr. 475 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 13 d. nutarimo Nr. 430 redakcija), nustatyta:

„1. Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų sudarymo ir jų lėšų naudojimo tvarkos aprašas (toliau vadinama – šis aprašas) nustato Socialinės paramos suimtiesiems fondo ir Socialinės paramos nuteistiesiems fondo laisvės atėmimo vietose sudarymo ir jų lėšų naudojimo tvarką.

2. Tardymo izoliatoriuose atidaromos atskiros sąskaitos Socialinės paramos suimtiesiems fondo ir Socialinės paramos nuteistiesiems fondo lėšoms kaupti, areštines ir pataisos įstaigose – Socialinės paramos nuteistiesiems fondo lėšoms kaupti.

[...]

4. Socialinės paramos suimtiesiems fondo lėšas sudaro:

4.1. pinigai, surasti suimtųjų laikymo tardymo izoliatoriuose metu;

4.2. valstybės įmonių prie pataisos įstaigų, kuriose dirba suimtieji, pelno dalis, pervedama šio aprašo 6 punkte nustatyta tvarka.

[...]

6. Valstybės įmonė prie pataisos įstaigos, sumokėjusi nustatytus mokesčius ir privalomuosius atskaitymus, nuo likusio įmonės pelno apskaičiuoja lėšų, pervedamų į Socialinės paramos suimtiesiems fondą ir į Socialinės paramos nuteistiesiems fondą, dalis, proporcingas įdarbintų suimtųjų ir nuteistųjų skaičiui. Bendrą lėšų, pervedamų į Socialinės paramos suimtiesiems fondą ir į Socialinės paramos nuteistiesiems fondą, dalį (ne daugiau kaip 10 procentų), atsižvelgdama į valstybės įmonės prie pataisos įstaigos praėjusių metų gamybos rezultatus, nustato įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija. [...]

7. Laisvės atėmimo vietos direktorius iš Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų lėšų gali skirti:

7.1. Vienkartines mėnesines iki 0,4 bazinės socialinės išmokos dydžio pašalpas būtiniausiems reikmenims įsigyti suimtiesiems ir nuteistiesiems, kurie einamąjį mėnesį asmeninėje sąskaitoje neturi pinigų arba turi joje mažiau kaip 0,3 bazinės socialinės išmokos dydžio pinigų sumą. Konkretų pašalpos dydį pagal suimtojo ar nuteistojo rašytinį prašymą nustato laisvės atėmimo vietos direktorius, atsižvelgdamas į turimas atitinkamo fondo (Socialinės paramos suimtiesiems fondo ar Socialinės paramos nuteistiesiems fondo) lėšas. [...].“

8. Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. 1R-139, nustatyta:

„1. Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos aprašas (toliau – aprašas) nustato suimtųjų ir nuteistųjų, atliekančių arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes (toliau – suimtieji (nuteistieji)), aprūpinimo drabužiais, avalyne, patalyne ir higienos reikmenimis tvarką ir normas.

2. Suimtuosius (nuteistuosius), neturinčius nuosavų drabužių ir (ar) avalynės pagal sezoną bei higienos reikmenų, jais pagal aprašo 1 priede nustatytą periodiškumą nemokamai aprūpina tardymo izoliatoriaus arba pataisos įstaigos (toliau – laisvės atėmimo vieta) administracija. Arešto bausmę atliekantys nuteistieji drabužiais ir avalyne neaprūpinami.

3. Suimtajam (nuteistajam) atvykus į laisvės atėmimo vietą, jam nemokamai išduodamas čiužinys, pagalvė ir antklodė, jei suimtasis (nuteistasis) neturi nuosavos patalynės, jam papildomai išduodama paklodė, užvalkalas pagalvei ir užvalkalas antklodei.

4. Pirmą kartą į laisvės atėmimo vietą atvykusiam suimtajam (nuteistajam), kuris su savimi neturi jokių higienos priemonių, iš karto išduodamas nemokamas higienos reikmenų paketas (rankšluostis, tualetinis popierius (1 ritinėlis), tualetinis muilas (100 g), dantų pasta (75 ml), dantų šepetėlis, higieniniai paketai (10 vnt., moterims) ir dezodorantas arba antiperspirantas (75 ml)), o jei nuteistasis su savimi turi ne visas šiame punkte nurodytas higienos priemones, išduodamos tik tos higienos priemonės, kurių suimtasis (nuteistasis) neturi. Vėliau higienos reikmenimis suimtieji (nuteistieji) aprūpinami tik esant aprašo 5 punkte nustatytoms sąlygoms.

5. Drabužiai, avalynė ir higienos reikmenys išduodami nemokiems suimtiesiems (nuteistiesiems), esant jų rašytiniam prašymui.

[...]

13. Laikoma, kad suimtasis (nuteistasis) yra nemokus, kai per mėnesį iki prašymo jį aprūpinti drabužiais, avalyne ir (ar) higienos reikmenimis pateikimo laisvės atėmimo vietos administracijai dienos savo asmeninėje sąskaitoje turėjo ir (ar) išleido ne daugiau kaip 0,5 bazinės socialinės išmokos dydžio pinigų sumą. Tais atvejais, kai suimtasis (nuteistasis) šiame punkte nurodytu laikotarpiu asmeninėje sąskaitoje turimas lėšas naudojo tabako gaminiams ir (ar) reikmenims įsigyti, jis nelaikomas nemokiu.“

„Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos aprašo 1 priedas

LAISVĖS ATĖMIMO VIETOSE LAIKOMŲ ASMENŲ MATERIALINIO BUITINIO APRŪPINIMO NORMOS

Pavadinimas	Mato vnt.	Kiekis asmeniui (vnt.)		Dėvėjimo arba naudojimo laikas (metais)
		Vyriui	Moteriai	
Drabužiai				
Marškinėliai	vnt.	2	2	1
Kelnaitės	vnt.	3	6	1
Puskojinės	pora	4	4	1
Liemenėlė	vnt.	–	3	1
Kelnės ir džemperis	kompl.	1	1	1
Striukė	vnt.	1	1	3
Kepurė	vnt.	1	1	3
Avalynė				
Batai	pora	2	2	2
Šlepetės	pora	1	1	1
Patalynė				
Antklodė	vnt.	1	1	3*
Čiužinys	vnt.	1	1	4*
Pagalvė	vnt.	1	1	2*
Patalynės komplektas (paklodė, užvalkalai antklodei ir pagalvei)	kompl.	2**	2**	1
Rankšluostis	vnt.	2	2	1
Higienos reikmenys				
Skalbimo milteliai	g	400	400	3 mėn.
Tualetinis muilas	g	100	100	1 mėn.
Tualetinis popierius (ritinėlis)	vnt.	3	4	1 mėn.
Higieniniai paketai	vnt.	–	20	1 mėn.
Dantų šepetėlis	vnt.	1	1	1 mėn.
Dantų pasta	ml	75	75	2 mėn.
Skutimosi peiliukai	vnt.	4	1	1 mėn.
Dezodorantas arba antiperspirantas	ml	75	75	3 mėn.

Pastabos:

* Suimtiesiems nustatomas toks patalynės naudojimo laikas: antklodė – 2 metai, čiužinys – 3 metai, pagalvė – 1 metai.

** Suimtiesiems (nuteistiesiems) išduodamas tik vienas patalynės komplektas, o kitas išduodamas tada, kai patalynė atiduodama skalbti.“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgiant į Skunde nurodytas aplinkybes, tyrimo metu surinktą informaciją ir teisinį reglamentavimą, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

9.1. dėl Pareiškėjo aprūpinimo būtiniaisiais reikmenimis;

9.2. dėl Šiaulių TI administracijos veiksmų priimant sprendimus skirti vienkartinę pašalpą (jos neskirti).

Dėl Pareiškėjo aprūpinimo būtiniaisiais reikmenimis

10. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad asmeninėje sąskaitoje neturi piniginių lėšų, negali įsigyti būtiniausių reikmenų ir drabužių, apmokėti už elektros prietaisų suvartojamą energiją.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su prašymais išduoti higienos reikmenis kreipėsi 8 kartus ir beveik visi jo prašymais buvo patenkinti, buvo išduotos prašytos higienos priemonės (šios pažymos 5.2 punktas). Suimtasis 2018-01-18 iš artimųjų gavo drabužių siuntą.

Pareiškėjas naudojasi keletu elektros prietaisų, todėl turi mokėti už suvartotą elektros energiją. Šiaulių TI direktoriaus 2017-10-13 nutarimu iš Pareiškėjo buvo paimti jo turimi elektros prietaisai, nes jis buvo nesumokėjęs už elektros energiją. 2017-10-23, sumokėjęs skolą, elektros prietaisai suimtajam buvo gražinti.

11. Suėmimo vykdymo įstatymo 44 straipsnyje numatyta, kad suimtiesiems užtikrinamos gyvenamųjų patalpų ir buities sąlygos, atitinkančios Lietuvos Respublikos higienos normas, suimtieji, kurie neturi savo drabužių ir avalynės, nemokamai aprūpinami drabužiais ir avalyne pagal sezoną (šios pažymos 6 punktas).

Laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos apraše numatyta, kad pirmą kartą į laisvės atėmimo vietą atvykusiam suimtajam, kuris su savimi neturi jokių higienos priemonių, iš karto išduodamas nemokamas higienos reikmenų paketas (rankšluostis, ritinėlis tualetinio popieriaus, 100 g tualetinio muilo, dantų pasta, dantų šepetėlis ir dezodorantas arba antiperspirantas), vėliau higienos reikmenys išduodami tik nemokiems suimtiesiems, esant jų rašytiniam prašymui (šios pažymos 8 punktas).

Suėmimo vykdymo įstatymo 27 straipsnyje numatyta, kad suimtiesiems leidžiama naudotis už asmeninėse sąskaitose turimus pinigus įsigytais arba perduotais Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse nurodytais elektros prietaisais ir kitais daiktais. Elektros prietaisai ir kiti daiktai motyvuotu tardymo izoliatoriaus direktoriaus arba jo įgalioto pareigūno nutarimu paimami iš suimtųjų, turinčių skolą už elektros prietaisų sunaudotą elektros energiją, – iki bus sumokėta skola.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjui higienos reikmenys buvo išduoti pagal visus, išskyrus vieną (tuo metu Pareiškėjas turėjo sąskaitoje piniginių lėšų), jo prašymus. Dėl aprūpinimo drabužiais pagal sezoną Pareiškėjas į Šiaulių TI nesikreipė, rūbų gavo iš artimųjų. Elektros prietaisai Pareiškėjui buvo gražinti sumokėjęs skolą už elektros energiją.

12. Įvertinus šias tyrimo metu nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad Pareiškėjas buvo aprūpintas higienos reikmenimis, prašymų aprūpinti rūbais pagal sezoną nepateikė, todėl jo Skundo aplinkybės dėl neaprūpinimo būtiniaisiais reikmenimis atmestinos.

Dėl Šiaulių TI administracijos veiksmų priimant sprendimus Skirti vienkartinę pašalpą (jos neskirti)

13. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad kreipėsi į Šiaulių TI administraciją dėl vienkartinės pašalpos skyrimo, tačiau jo prašymai nebuvo patenkinti.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2017-10-13 ir 2018-03-09 kreipėsi su prašymais skirti vienkartinę pašalpą. 2017-10-13 prašymo aplinkybės buvo išsiaiškintos pokalbio

metu ir raštiško atsakymo Pareiškėjas nepageidavo, į 2018-03-09 prašymą atsakyta 2018-03-29. Vienkartinė pašalpa nebuvo skirta, motyvuojant, kad Šiaulių TI nėra sudaromas Socialinės paramos suimtiesiems fondas, todėl lėšų įstaiga jame neturi.

14. Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų sudarymo ir jų lėšų naudojimo tvarkos aprašo 2 punkte numatyta, kad tardymo izoliatoriuose atidaromos atskiros sąskaitos Socialinės paramos suimtiesiems fondo ir Socialinės paramos nuteistiesiems fondo lėšoms kaupti. Pagal šio aprašo 4 punktą, Socialinės paramos suimtiesiems fondo lėšas sudaro pinigai, surasti suimtųjų laikymo tardymo izoliatoriuose metu, ir valstybės įmonių prie pataisos įstaigų, kuriose dirba suimtieji, pelno dalis.

Vadovaujantis šio aprašo 7 punktu, laisvės atėmimo vietos direktorius iš Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų lėšų gali skirti vienkartinės mėnesinės iki 0,4 bazinės socialinės išmokos dydžio pašalpas būtiniausiems reikmenims įsigyti suimtiesiems ir nuteistiesiems, kurie einamąjį mėnesį asmeninėje sąskaitoje neturi pinigų arba turi joje mažiau kaip 0,3 bazinės socialinės išmokos dydžio pinigų sumą. Konkretų pašalpos dydį pagal suimtojo ar nuteistojo rašytinį prašymą nustato laisvės atėmimo vietos direktorius, atsižvelgdamas į turimas atitinkamo fondo (Socialinės paramos suimtiesiems fondo ar Socialinės paramos nuteistiesiems fondo) lėšas.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiame, Vyriausybės nutarimu patvirtintame, apraše nėra nurodyta išimčių, suteikiančių teisę tardymo izoliatorių vadovybei nesudaryti Socialinės paramos suimtiesiems fondo. Šis fondas kiekvienoje įstaigoje turi būti sudarytas, tačiau dėl jo lėšų panaudojimo ir pašalpų skyrimo arba neskyrimo bei pašalpų dydžio kiekvienu konkrečiu atveju sprendžia įstaigos direktorius.

15. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, tai yra, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija, atsisakydama skirti vienkartinę pašalpą, nurodė, jog pašalpos neskirs, nes įstaigoje nesudarytas Socialinės paramos suimtiesiems fondas, nors, vadovaujantis Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų sudarymo ir jų lėšų naudojimo tvarkos aprašo nuostatomis, fondas kiekvienoje įstaigoje turi būti sudarytas, Pareiškėjo Skundo dalis dėl galimai netinkamų Šiaulių TI administracijos veiksmų, sprendžiant vienkartinių pašalpų skyrimo klausimus, pripažįstama pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

16.1. X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su vienkartinės pašalpos skyrimu, pripažinti pagrįsta;

16.2. X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su materialiniu buitiniu aprūpinimu, atmesti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

17. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 14 punktu rekomenduoja **Kalėjimų departamento direktoriui** išsiaiškinti, kodėl Šiaulių tardymo izoliatoriuje nesudarytas Socialinės paramos suimtiesiems fondas, informuoti, ar toks fondas yra sudarytas kituose tardymo izoliatoriuose, ar suimtiesiems teisės aktuose nustatyta tvarka yra skiriamos vienkartinės pašalpos, jei ne, paaiškinti, dėl kokių priežasčių.

18. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 14 punktu, rekomenduoja **Šiaulių tardymo izoliatoriaus**

direktoriui imtis priemonių, kad vadovaujantis Socialinės paramos suimtiesiems ir nuteistiesiems fondų sudarymo ir jų lėšų naudojimo tvarkos aprašo nuostatomis įstaigoje būtų sudarytas Socialinės paramos suimtiesiems fondas.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas